

- thod of teaching dental technics. *J Dent Educ* 1964; 28: 43-51.
17. Kaste MJ. One instructor's experience with television in dental teaching. *J Dent Educ* 1973; 37:43.
 18. Katz S, Koerber LG, Olson BL. Teaching oral biology laboratories to large numbers of students by video tape. *J Dent Educ* 1977; 41: 97-100.
 19. Black WE. Student reaction to closed-circuit television as a teaching medium. *J Dent Educ* 1965; 29: 369-378.
 20. Berrong JM, Hendricson WD, Evans JJ. An instructional resource center in a senior dental clinic. *J Dent Educ* 1982; 46: 479-484.
 21. Mullaney TP, Smith TA, Duell RC, Kaplan A. Four-phase study of computer-assisted and slide-tape methods of simulating clinical endodontic problems. *J Dent Educ* 1976; 40: 681-687.
 22. Katz CA. Use of video vignettes in empathy training. *J Dent Educ* 1983; 47: 115.
 23. McNeal DR, Smith TA. The initial patient encounter: a re-creation through audio- and videotapes. *J Dent Educ* 1983; 47: 116.
 24. Smith TA, Chapman A. Using videotapes to develop managerial assertiveness. *J Dent Educ* 1983; 47: 117.
 25. Adelson R, Nasti A, Sprafkin J, Marinelli R. Teaching interpersonal skills in the oral hygiene care of the bedridden geriatric patient: a videotape. *J Dent Educ* 1983; 47: 120.
 26. Green TG, O'Connor P, Starks DD, Eddlemon CL. Improving clinical teaching by videotaping performance. *J Dent Educ* 1983; 47: 118-119.
 27. Horst G ter, Bekker M, Moltzer G. Training in communicatieve vaardigheden met behulp van video-opnamen van patiëntenbehandelingen. *Ned Tijdschr Tandheelkd* 1980; 87: 480-484.
 28. Ratliff MS. Faculty time expenditures for an audiovisual periodontology course. *J Dent Educ* 1974; 38: 396-398.
 29. Emling RC, Gellin ME. Evaluation of the time spent in learning from a programmed text, a slide-tape, and a lecture at six dental schools. *J Dent Educ* 1976; 49: 559-561.

Januari 1984.

Louwesweg 1,
1066 EA Amsterdam.

FEUILLETON

TANDHEELKUNDE IN POLYNESIË

J. B. VISSER

Trefwoorden: Feuilleton – Polynesië

Inleiding

Polynesië is een aardrijkskundig begrip, waarvan ligging en geografische uitbreiding niet iedere Nederlander aanstonds in alle duidelijkheid voor de geest staan. De eilandengroep van die naam maakt deel uit van de eilandenwereld in de Grote Oceaan, die veelal wordt samengevat onder de benaming Oceanië: een werelddeel op zichzelf, dat van west naar oost reikt van Nieuw-Guinea en de Filippijnen tot de Galapagos-eilanden niet ver van de kust van Ecuador. Maar meestal neemt men de grenzen wat minder ruim en onderscheidt dan drie hoofdgebieden: Melanesië in het zuidwesten, Micronesië in het noordwesten en Polynesië in het oosten. De meeste eilanden zijn van vulkanische oorsprong of koraaleilanden (atollen): voor een groot deel zijn zij onbewoond. Maar wel zijn zij veelal van strategische of verkeersgeografische betekenis en verschillende westerse mogendheden (o.a. Engeland, Frankrijk en de Verenigde Staten) hebben er politieke zeggenschap over. Zo omvat Frans Polynesië, in het meest zuidoostelijk gelegen deel van Oceanië, onder andere de Touamotou-eilanden, de Toubouai-eilanden, de Gambier-eilanden, de Marqueses en Tahiti met als algemene hoofdstad Paapeete.

Gebitstoestand van de bevolking in 1963 en nu

Het was naar die eilandengroep waarheen Prof. L. J. Baume (Zwitserland) zich in 1982 als adviseur van de World Health Organization begaf, ten einde een onderzoek in te stellen naar de veranderingen, die zich in de gebitstoestand van de bevolking hadden voltrokken sinds 1963, toen

hij voor een soortgelijk onderzoek eveneens die contreien had bezocht. Het verslag van zijn bevindingen werd afgedrukt in nr. 129 van de FDI-Newsletter van mei 1983. Daaruit is het onderstaande overgenomen.

Het treffendste resultaat van de inspectie van grote aantallen schoolkinderen is de algemene indruk van de onderzoeker dat de Polynesiërs in het genoemde gebied wel lijken te zijn bevrijd van de plaag der bekende gebitsaandoeningen. Twintig jaar geleden hadden bijvoorbeeld de Tahitiaanse kinderen opvallend veel carieuze aantastingen in de vestibulaire vlakken van blijvende bovensnijtanden. Dat beeld, dat haast kenmerkend mocht worden genoemd, lijkt thans geheel te zijn verdwenen. Trouwens, cariës in het frontgebied is nu over de gehele linie zeldzaam. Hetzelfde geldt voor gingivitis: het parodontium van de onderzochte kinderen maakte een opmerkelijk gezonde indruk. Het bleek dat de molaarfissuren dikwijls met amalgaam waren gevuld: een tijdige voorziening die verdere voortschrijding van tandbederf en endodontische complicaties had voorkómen. Bij zijn inspectietochten trof Baume maar éénmaal een meisje van ongeveer 12 jaar aan, dat in grote verlegenheid geraakte toen zij haar mond moest openen, omdat bij haar al vier blijvende bovensnijtanden waren gëxtraheerd. In 1963 was zoiets nog heel gewoon.

Nog steeds sterk verval van het melkgebit

Deze opvallend positieve indruk werd wel wat verzwakt door de waarneming dat de toestand van de melkgebitten nog altijd deplorabel moest worden genoemd; in dit opzicht was er sinds 1963 bitter weinig veranderd. Nog altijd waren de melkmolaren doorgaans geheel vervallen, wat vaak aanleiding had gegeven tot fistelvorming, met alle kwade kansen voor de gezondheid van dien. Het was duidelijk dat de toestand van de melkelementen niet of nauwelijks was beïnvloed door de preventieve maat-

regelen die op de lagere scholen vanaf het eerste leerjaar worden getroffen.

Bij zijn vorige bezoek, twintig jaar geleden, had Baume voor Radio Tahiti verklaard dat 'een heel leger van tandartsen niet bij machte zou zijn, in hun restauratieve arbeid het tempo bij te houden waarin nieuwe caviteiten ontstonden'. Toen zag het er naar uit, dat alleen bij een volgende generatie de mondgezondheid door preventieve maatregelen zou kunnen worden gewaarborgd.

Preventief en curatief programma

Een en ander heeft tot gevolg gehad dat op basis van een onderzoek aan 12.000 Polynesiëse kinderen een preventief en curatief programma is opgezet. Onder leiding van Dr. A. J. Barnard is dit uitgegroeid tot een uitnemende schooltandheelkundige voorziening, mede door het begrip dat de overheid heeft getoond en de fondsen die zij in overeenstemming daarmee ter beschikking heeft gesteld. Het betreft overigens geen eenvoudige opgave, want het terrein, dat moet worden bestreken, is een eilandengroep van de omvang van Europa en de totale schoolpopulatie, die moet worden verzorgd, telt 55.000 kinderen. Er zijn thans 22 welvoorzien poliklinieken, bemand door 22 tandartsen en vrouwelijk hulppersoneel. De tijdig aangebrachte restauraties worden volgens moderne methoden uitgevoerd en aan stelselmatige controle wordt met behulp van computers goed de hand gehouden.

Mondhygiënistes

Het preventieve programma wordt in principe geheel verzorgd door 22 mondhygiënistes. Baume heeft hen bij zijn bezoek aan het werk gezien en hij was vol bewondering voor hun gemotiveerdheid, die tot uiting kwam in de wijze waarop zij zowel kinderen als ouders en onderwijzend personeel onderrichtten in het belang van een goede mondhygiëne, efficiënte borstelme-

thoden, goede voedingsgewoonten en de applicatie van fluoriden. Hun lessen hebben rijkelijk vrucht gedragen, hier en daar zelfs wonderen verricht. Dat blijkt tevens uit de actieve medewerking van de belanghebbenden aan het preventieve programma.

Verder wordt door de Oral Health Unit van de WHO te zamen met de Goupil-laboratoria te Parijs toezicht uitgeoefend op een in 1980 tot uitvoering gekomen veldonderzoek naar de doelmatigheid van de toepassing van tandpasta's en gels met een hoog fluoridegehalte en van fluoridetabletten. Dit onderzoek is een plaatselijke aangelegenheid; het wordt verricht door de tandheelkundige gezondheidsdiensten van Frans Polynesië. Er werken onder andere twee mondhygiënisten aan mee.

Gevolgtrekkingen

Hoewel de consumptie van geraffineerde

suikers in Polynesië sinds 1963 merkbaar is afgenomen, is de voorkeur, die kinderen aan zoete versnaperingen nu eenmaal geven, blijven bestaan en daaraan mag het worden toegeschreven dat cariës, speciaal op Tahiti, nog veelvuldig voorkomt. Dit geldt dan in het bijzonder de melkelementen, die nog niet door de heersende preventieve maatregelen worden beschermd. Daarom acht Baume het terecht nuttig, de preventie uit te breiden door:

- meer algemeen gebruik van fluoridebevattende tandpasta's;
- de preventie meer dan tot nu toe te richten op het temporaire gebit door maatregelen voor en na de geboorte. Hij denkt daarbij speciaal aan de van Zwitserse zijde gepropageerde fluoridering van tafelzout: deze maatregel vindt ook al steun bij de plaatselijke autoriteiten;
- het betrekken van het parodontium in de profylactische maatregelen, vooral bij adolescenten en volwassenen door het

propageren van een goede mondhygiëne en het regelmatig verwijderen van tandsteen en andere debris.

Het voornaamste resultaat van dit bezoek was de constatering dat preventieve maatregelen ook in de ontwikkelingslanden wel degelijk kunnen bijdragen tot een alleszins aanvaardbare mondgezondheid, mits de professionele activiteiten voldoende steun ondervinden van overheid en onderwyzend personeel.

Juli 1983. Adres: Prof. Dr. J. B. Visser,
Tabakspadje 11,
1251 PM Laren.

BERICHTEN

Verenigingsverslagen en mededelingen

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR DE STUDIE VAN SOCIALE TANDHEELKUNDE

Aankondiging Najaarsvergadering te Amsterdam d.d. 22 november 1984

Op 22 november 1984 vindt de Najaarsvergadering plaats van de *Nederlandse Vereniging voor de Studie van Sociale Tandheelkunde* in Gebouw Tandheelkunde van de Universiteit van Amsterdam, Louwesweg 1 te Slotervaart.

Na de huishoudelijke vergadering – die alleen toegankelijk is voor leden en om 13.00 uur aanvangt – volgt om 13.45 uur de openbare wetenschappelijke vergadering.

Het programma van dit gedeelte omvat de volgende sprekers en onderwerpen.

Prof. Dr. H. L. Bailit: Introduction to the Rand Health Insurance Experiment.

Drs. Th. Gerritsen: Beter één gaatje in de tand, dan tien in de hand? Hoe ruim c.q. beperkt zijn de uitgaven voor de tandheelkunde ten laste van de ziekenfondsverzekering?

Dr. B. Yule: Effects of patient charges on the consumption of dental care.

Prof. Dr. H. L. Bailit: Results and conclusions of the Rand Health Insurance Experiment.

De vergadering wordt afgesloten met een discussie.

Binnenland

POSTACADEMISCH ONDERWIJS
TANDHEELKUNDE

Cursus in de maand december

Hieronder volgt een herinnering aan de cursus die in de maand december onder auspiciën van het *Orgaan voor Post-academisch Onderwijs Tandheelkunde*, wordt gegeven. Voor uitvoerige informatie wordt op deze plaats verwezen naar het 'rode' cursusprogramma april '84-december '84 én de inmiddels verzonden 'witte' herinneringsuitgave voor de periode september '84-december '84.

UvA Fissuurlakken, 'sealants' en fluoriden, 14 december 1984.

KLINISCHE AVOND VOOR TANDARTSEN TE UTRECHT

Aankondiging programma 19 november 1984

Op maandag 19 november a.s. zal een klinische avond worden gehouden in het Tandheelkundig Instituut, Sorbonnelaan 16 te Utrecht – De Uithof.

Aanvang 20.00 uur.

Thema: *Inklemming van de discus articularis*.

Programma:

W. P. H. Savalle: Inleiding en anatomie van het gewricht.

Dr. M. H. Steenks: Algemene en specifieke symptomen, diagnostiek en prognose van discusinklemmingen.

R. Koole: Kaakluxatie als gevolg van het gebruik van medicamenten.

J. Blankenstijn (R.U. Groningen): De artrografie van het kaakgewricht ten behoeve van de diagnose 'discusinklemmingen'.

Eerstvolgende klinische avond: maandag 4 februari 1985.

Agenda

Data der voornaamste wetenschappelijke congressen en vergaderingen in binnen- en buitenland.

* Eerste vermelding

1984

19 oktober

WTA cursus 'Kaakchirurgische ingrepen in de algemene praktijk'. (Prof. Dr. G. Boering.) Tandheelkundig Instituut te Utrecht. Inl. Dr. A. E. Bosman, Emmalaan 28, 3581 HV Utrecht.

25 oktober

74e Jaarvergadering 'Het Ivoren Kruis', Parkzaal, Muis Sacrum, Arnhem. Thema: 'T.G.V.O. in veranderend perspectief'.

26 oktober

Najaarsvergadering Ned. Tandheelkundig Genootschap, Orpheus, Apeldoorn. Thema: 'Het kaakgewricht'.